

Demir, Necati (2024). *Oğuz Yabgu Devleti*, İstanbul: Ötüken Neşriyat, ss.416, ISBN: 978-625-408-725-7.

Dr. Aysun Soyer

Dr., Sakarya/ Türkiye.
Sakarya Uygulamalı Bilimler
Üniversitesi, Dil Eğitim - Öğretim
Uygulama ve Araştırma Merkezi
(SADEM)

aysunsoyer.as@gmail.com

orcid: 0000-0002-9638-8315

Atıf Citation

Soyer, A. (2024). Demir, Necati
(2024). *Oğuz Yabgu Devleti*,
İstanbul: Ötüken Neşriyat,
ss.416, ISBN: 978-625-408-725-7.
BABUR Research, 3 (2),
201-208.

Gönderim Submitted

06.10.2024

Revizyon Revision

21.10.2024

Kabul Accepted

05.11.2024

Yayın Tarihi Publication Date

31.12.2024

Necati Demir'in *Oğuz Yabgu Devleti* adlı eseri, okuyuculara zengin ve kapsamlı bir bilgi hazinesi sunarak onları derinlemesine bir tarih yolculuğuna davet ediyor. Yazarın titizlikle gerçekleştirdiği araştırmalar ve sağlam metodolojik yaklaşımı, eseri konunun derinliklerine inen ve yeni bakış açıları sunan bir çalışma hâline getiriyor.

Eser, yazarın biyografisi, ithaf sayfası, içindekiler ve kısaltmalar bölümüyle başlamaktadır. Ön Söz (s. 13-17) bölümünde, okuyuculara kitabın içeriği ve yapısı hakkında bilgi verilmiş; eserin hazırlanışı sırasında karşılaşılan zorluklar ve yararlanılan kaynaklar açıklanmıştır. Ayrıca, kitaba katkıda bulunanlara teşekkür edilerek çalışmanın okuyucularla buluşmasının yarattığı memnuniyet dile getirilmiştir. Bu bölüm, kitabın anlaşılmasına ve değerlendirilmesine rehberlik edecek önemli bilgiler sunmaktadır.

Ardından eserin başlangıcında *Giriş* bölümüne geçilmiş; bu bölüm, ana bölümlere hazırlık niteliği taşımıştır. *Giriş* bölümünde ayrıca, *Oğuz Yabgu Devleti*'nde kullanılan ünvanlar detaylı bir şekilde açıklanmıştır. Bu açıklamalar, okuyuculara ana konulara geçmeden önce gerekli bağlamı sağlayarak *Oğuz Yabgu Devleti*'nin siyasi ve kültürel yapısını daha iyi anlamalarına olanak tanımaktadır. Yine bu bölüm içerisinde *Oğuz Yabgu Devleti Tarihi ve Kültürünün Kaynakları* başlığı altında, okuyuculara tarihî bilgilerin dayandığı zengin bir kaynak yelpazesi sunulmaktadır. Bu

bölümde, devletin geçmişine dair farklı perspektiflerden gelen kaynakları detaylı bir şekilde incelenmiştir. Bu kapsamlı kaynak incelemesi, Oğuz Yabgu Devleti'nin tarihini ve kültürel mirasını derinlemesine anlamak isteyenler için referans oluşturmaktadır.

Kitap beş ana bölümden oluşmaktadır: Oğuz Yabgu Devleti'nin Coğrafyası, Oğuz Yabgu Devleti'nin Tarihî Altyapısı, Oğuz Yabgu Devleti, Oğuz Yabgu Devleti'nin Dağılışı, Oğuz Yabgu Devleti Dönemi'nde Kültürel Hayat.

1. Oğuz Yabgu Devleti'nin Coğrafyası

İlk bölüm (s. 21-44), Oğuz Yabgu Devleti'nin coğrafi ve siyasi yapısını kapsamlı bir şekilde ele alarak okuyuculara dönemin genel çerçevesini sunmaktadır. Bu bölüm altı ana başlıktan oluşmaktadır. Bölüm, *Genel Olarak Oğuz Yabgu Devleti Coğrafyası* başlığıyla başlayarak, devletin kurulduğu ve gelişim gösterdiği coğrafi alanları ayrıntılı bir biçimde betimlemiştir. Bu kısımda, Oğuz Yabgu Devleti'nin yerleşim bölgeleri, iklim koşulları, doğal kaynakları ve stratejik konumu gibi coğrafi unsurlar, devletin tarihî gelişimi üzerindeki etkileriyle birlikte incelenmiştir. Devletin sınırları, önemli akarsular, göller ve dağlar gibi coğrafi unsurlar, Oğuzların günlük yaşamları ve askeri stratejilerinde oynadığı kritik roller bağlamında açıklanmıştır.

Daha sonra, *VIII. Yüzyılda Oğuz Yabgu Devleti* başlığı altında, bu yüzyılda yaşanan önemli siyasi ve sosyal gelişmeler, devletin büyümesi ve iç yapılanmasındaki değişimler detaylandırılmıştır. VIII. yüzyılın Oğuz Yabgu Devleti açısından neden önemli olduğu ve bu dönemdeki küresel gelişmelerin devletin coğrafi ve kültürel yapısını nasıl etkilediği, somut örneklerle desteklenerek anlatılmıştır. Devletin çevresindeki komşu topluluklarla olan ilişkileri, ticaret yolları ve diplomatik bağlantıları da bu başlık altında incelenmektedir.

IX. Yüzyılda Oğuz Yabgu Devleti başlığı, bu yüzyılın getirdiği değişim rüzgârları ve devletin hem iç hem de dış politikalarında yaşanan dönüşümleri ele almıştır. Bu dönemdeki coğrafi genişleme veya daralmalar, sınır anlaşmazlıkları ve askeri seferler, Oğuz Yabgu Devleti'nin komşu devletler ile olan etkileşimleri bağlamında ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır. Ayrıca, IX. yüzyılın siyasi dinamikleri ve bu dönemde yaşanan önemli olaylar, devletin uzun vadede nasıl bir yol izlediğine dair bir bakış sunmaktadır.

X. Yüzyılda Oğuz Yabgu Devleti başlığı, devletin tarih sahnesinde önemli bir oyuncu haline geldiği dönemi kapsamaktadır. X. yüzyılda devletin geçirdiği dönüşümler, idari yapıda yapılan yenilikler ve coğrafi etkiler incelenmiştir. Bu dönemde Oğuz Yabgu Devleti'nin karşılaştığı zorluklar, yaşadığı krizler ve elde ettiği başarılar, tarihsel önemine vurgu yapılarak değerlendirilmiştir. Ayrıca, bu yüzyılda devletin içinde bulunduğu ekonomik durum, ticari ilişkiler ve sosyal yapının nasıl bir evrim geçirdiği konularında bilgi verilmiştir.

Bölüm, *Oğuz Yabgu Devleti ve Çevresinde Bulunan Mekânlar* başlığıyla devam etmektedir. Burada, devletin çevresinde yer alan stratejik bölgeler, askeri üsler, ticaret merkezleri ve kültürel öneme sahip mekânlar detaylandırılmıştır. Bu alanların devletin ekonomik, kültürel ve askeri açıdan nasıl bir değer taşıdığı açıklanmıştır. Özellikle, Oğuzların bu mekânlardaki varlığı, çevre halklarla olan etkileşimleri ve bu bölgelerin devletin iç işleyişine olan katkıları da incelenmiştir.

Son olarak, *Oğuz Yabgu Devleti'ne Komşu Bölgeler ve Ülkeler* başlığı altında, devletin coğrafi sınırlarının ötesinde kalan önemli komşu bölgeler ve devletlerle olan ilişkiler mercek altına alınmıştır. Bu kısımda, Oğuz Yabgu Devleti'nin komşularıyla olan siyasi ve askeri etkileşimleri, ticari bağlantılar ve diplomatik ilişkiler ayrıntılı bir şekilde ele alınmış. Komşu ülkelerle olan ittifaklar, çatışmalar ve kültürel alışverişlerin, Oğuz Yabgu Devleti'nin tarihî gelişimine katkısı kapsamlı bir analizle sunulmuştur.

Bölüm, Oğuz Yabgu Devleti'nin tarihsel temellerini derinlemesine işleyerek okuyuculara bu dönemin karmaşık yapısını kavrama ve olayların tarihsel önemini anlama fırsatı tanımaktadır. Coğrafya, Oğuz Yabgu Devleti'nin sosyal ve siyasi yapısının temel bir unsuru olarak incelenmekte; devletin çevresiyle kurduğu ilişkiler ve bu ilişkilerin devletin kaderini nasıl etkilediği ayrıntılı bir şekilde aktarılmaktadır.

2. Oğuz Yabgu Devleti'nin Tarihî Altyapısı

Eserin ikinci bölümü (s.109-126), Oğuz Yabgu Devleti'nin tarihsel temelini oluşturan önemli olaylar ve devletlerin etkilerini detaylı bir biçimde incelemektedir. İkinci bölüm dört ana başlıktan oluşmaktadır. Bu bölümde, Oğuzların tarihsel kökenlerini anlamak için kritik bir başlangıç noktası olarak *Hun Devleti Dönemi'nde Oğuzların Ataları* ele alınmıştır. Hun Devleti'nin siyasi ve askeri yapısının, Oğuz boylarının ortaya çıkışı ve gelişimi üzerindeki etkileri kapsamlı bir analizle açıklanmıştır. Bu bağlamda, Hun Devleti'nin güçlü yapısının çözülme süreci, Oğuzların tarihindeki dönüm noktalarından biri olarak tanımlanmıştır.

Hun Devleti ve Parçalanması başlığında, büyük bir imparatorluğun bölünmesiyle meydana gelen siyasi çalkantıların, Oğuz boylarının kaderini nasıl şekillendirdiği ayrıntılı bir şekilde aktarılmıştır. Bu süreçte, göçlerin ve yerleşim değişikliklerinin, Oğuzların siyasi yapı ve kültürel kimliklerinin oluşumuna olan etkileri, tarihî kanıtlar ışığında ele alınmıştır.

Ardından, Kuzey Liang Devleti (s. 397-439) incelenerek bu devletin Oğuzlar üzerindeki etkisi detaylandırılmıştır. Kuzey Liang'ın kurucusu olan Chü-ch'ü Meng hsün ve Mu-ch'ien dönemleri, devletin yükselişi, yönetim yapısı ve nihayetinde yaşadığı siyasi krizlerle birlikte anlatılmaktadır. Chü-ch'ü Meng hsün Dönemi ve Mu-ch'ien Dönemi başlıkları altında, bu liderlerin yönetiminde Oğuzların nasıl etkilendiği ve bölgedeki güç dinamiklerinin Oğuz boylarının tarihi gelişimine nasıl

yön verdiği incelenmiştir.

Kuzey Liang Devleti'nde Fetret Dönemi kısmında, devletin çöküş ve dağılma sürecinde yaşanan karmaşık olayların Oğuzlar üzerindeki etkisini derinlemesine işlenmiştir. Bu dönemde yaşanan siyasi istikrarsızlık, bölgedeki diğer Türk boylarını da etkileyerek Oğuzların tarihsel yolculuğunda önemli bir dönüm noktası yaratmıştır.

Bölümde, Oğuzların efsanevi kökenlerini ve sembolik anlatılarını ele alan Bozkurt Destanı da yer almaktadır. Bu destan, Oğuzların mitolojik dünya görüşlerini, güç sembollerini ve tarihsel bilinçlerini yansıtan önemli bir kaynak olarak sunulmuştur. Oğuz boylarının kimlik oluşumunda ve tarihsel anlatılarında Bozkurt Destanı'nın taşıdığı anlam ayrıntılı bir analizle okuyucuya aktarılmaktadır.

Birinci Köktürk Devleti, Oğuz Yabgu Devleti'nin öncüsü sayılabilecek bir devlet yapısı olarak incelenmiştir. Bu başlık altında, Köktürklerin devleti nasıl kurduğu, kültürel mirasları, yönetim sistemi ve Oğuzların siyasi ve sosyal yapısını nasıl etkiledikleri ele alınmaktadır. Ayrıca, Doğu ve Batı Köktürk Devletleri'nin ayrışma süreci, bu devletlerin coğrafi ve politik etkileri Oğuzların gelişimine ışık tutacak biçimde açıklanmaktadır.

Son olarak, *Türğiş Devleti* başlığı altında, bu devletin Oğuzlar üzerindeki tarihsel etkisi, özellikle Orta Asya'daki güç mücadelesinde oynadığı rol ele alınmaktadır. Türğişlerin askeri ve siyasi yapısı, Oğuz Yabgu Devleti'nin kuruluşuna ve gelişimine olan katkıları detaylı bir şekilde incelenerek okuyucuya sunulmuştur. Bu kapsamlı anlatım, Oğuz Yabgu Devleti'nin ortaya çıkışındaki karmaşık tarihî süreci ve bu süreçteki etkileyici dinamikleri derinlemesine anlamayı sağlar.

3. Oğuz Yabgu Devleti

Eserin üçüncü bölümü (s. 129-195), Oğuz Yabgu Devleti'nin kuruluş ve devletleşme sürecini derinlemesine inceleyen kapsamlı bir anlatımla okuyucuya sunulmaktadır. Üçüncü bölüm altı ana başlıktan oluşmaktadır. Bu bölümde, Türklerde geleneksel devlet kurma anlayışı ve egemenlik ritüelleri büyük bir titizlikle ele alınmıştır. *Türklerde Kut Alma ve Devlet Kurma Töresi* başlığı altında, kut inancının devletin temellerini nasıl şekillendirdiği ve bu kutsal anlayışın yönetim biçimine olan etkileri detaylandırılmıştır. Burada, hükümdarların kutsal bir güçle donatılmış olduklarına dair inancın, devlet yönetimindeki yerleşik gelenekleri nasıl beslediği örneklerle açıklanmaktadır.

Devamında, *Oğuz Yabgu Devleti'nin Kuruluşu* başlığında, devletin temellerinin atıldığı süreç tarihî bağlamda ayrıntılı biçimde ele alınmaktadır. Oğuzların, siyasi bir yapı oluştururken karşılaştıkları zorluklar, dış tehditlerle başa çıkma yöntemleri ve iç dinamikler, bu devletin oluşum sürecinde belirleyici rol oynayan faktörler olarak incelenmiştir. Bu bölüm, okuyucuya Oğuzların nasıl büyük bir siyasi organizasyona dönüştüğünü kapsamlı bir perspektifle sunar.

Oğuz Yabgu Devleti'nin Yönetim Biçimi kısmı, devletin örgütlenme şekli ve yönetim yapısını ortaya koymaktadır. Yabgu unvanının taşıdığı önem, bu unvanın hükümdarlık gücünü nasıl simgelediği ve devlet mekanizmasının nasıl işlediği detaylı bir şekilde açıklanmıştır. Devletin hükümet yapılanması, meclislerin işlevi ve diğer yönetim kademelerinin rolü de bu başlık altında değerlendirilmiştir.

Oğuz Yabgu Devleti Yabguları başlığı, dönemin önde gelen hükümdarlarının yaşamları ve icraatlarını ele alarak bu liderlerin devletin kaderini nasıl şekillendirdiğini gözler önüne serer. Yabguların, hem devletin iç işlerinde hem de dış ilişkilerinde oynadıkları kilit roller ayrıntılı biçimde açıklanarak okuyucuya tarihî bir perspektif sunulmaktadır.

Oğuz Yabgu Devleti Dönemi'nde Öne Çıkan Olaylar kısmı ise, devletin tarihî gelişiminde önemli kırılma noktalarını ve dönüm anlarını analiz etmektedir. Bu olayların, devletin iç dinamiklerini ve dış politikadaki konumunu nasıl etkilediği, tarihî belgeler ve analizlerle aktarılmıştır. *Oğuz-Peçenek Savaşları* başlığında ise, bu önemli mücadelelerin nedenleri, sonuçları ve Oğuz Yabgu Devleti üzerindeki etkileri ayrıntılı olarak incelenmiştir. Bu savaşların, Oğuzların siyasi ve askeri stratejilerini nasıl şekillendirdiği, güç dengelerini nasıl değiştirdiği, bölümde kapsamlı bir şekilde ele alınmıştır.

Bu kapsamlı incelemeler, Oğuz Yabgu Devleti'nin devletleşme sürecinin karmaşıklığını ve tarihî önemini anlama konusunda okuyuculara derin bir içgörü kazandırmaktadır. Devletin temel unsurlarını ve kritik dönemeçlerini anlamak, Oğuzların tarihî mirasını ve dönemin siyasi yapılarını daha iyi kavramayı mümkün kılmaktadır.

4. Oğuz Yabgu Devleti'nin Dağılışı

Eserin bu bölümü (s. 199-228), Oğuz Yabgu Devleti'nin dağılma sürecini detaylı bir şekilde ele alarak tarihsel bir çözümleme sunmaktadır. Dördüncü bölüm dört ana başlıktan oluşmaktadır. Bölüm, Oğuz Yabgu Devleti'nin ayrışma ve parçalanma sürecine odaklanarak önemli gelişmeleri ve dönüşümleri aydınlatmaktadır. İlk başlık olan *Oğuz Yabgu Devleti'nin Bölünmesi Sürecinde Selçuklular* kısmında, devletin ayrışmasının ardındaki nedenler ve Selçukluların ortaya çıkış süreci kapsamlı bir şekilde anlatılmaktadır. Bunu takiben, *Seyhun Boyları ve Aral Gölü Çevresi Oğuzları: Türkmenler ve Türkmenistan* başlığı altında, bölgedeki Türkmenlerin ve çevrelerindeki toplumların yaşamları, kültürel yapı ve siyasi etkiler gibi önemli detaylar açıklanmaktadır.

Devamında, *Hazar'ın Batı ve Güney Sahilleri Oğuzları: Azerbaycan Cumhuriyeti-Güney Azerbaycan* bölümü, Oğuzların Hazar bölgesindeki etkilerini ve Azerbaycan'daki kültürel izlerini incelemektedir. Oğuzların bu bölgelerdeki yerleşim ve sosyo-kültürel süreçleri, geniş bir perspektif ile değerlendirilmiştir.

Bölüm, *Oğuz Kağan'ın Talihsiz Çocukları: Uzlar* başlığı altında daha da derinleşerek Batıya göç eden Oğuz boylarının izini sürer. Batıya Göç Öncesi Uzlar kısmında, Uzların göç etmeden önceki hayatı ve siyasi ilişkileri analiz edilmiştir. *Uzların Batıya Göçmek Zorunda Kalışı ve Karadeniz'in Kuzeyindeki Yolculuğu* kısımlarında ise göç süreçleri, karşılaşılan zorluklar ve bu göçlerin etkileri incelenmiştir.

Uzların Bizans Topraklarına Girişi ve ardından *Tekrar Rus Topraklarına Dönen Uzlar* konuları, bu boyların tarih sahnesinde nasıl yer aldığını ve farklı topraklarda nasıl mücadele verdiklerini ortaya koymuştur. Ayrıca, *Batıya Göçen Oğuz Boyları* başlığı, Malazgirt Savaşı'ndaki rolleri ve göç ettikleri coğrafyalarda bıraktıkları mirası vurgular. *Malazgirt Savaşı'nda Uzlar*, Oğuzların savaşçı kimliğini ve savaşın seyrine olan etkilerini işlerken; *Dobruca Oğuz Devleti ve Balkanlarda Uzlar* başlıkları, Oğuzların Balkan coğrafyasındaki varlıklarını derinlemesine inceler. Son olarak, *Avrupa'da Uzlar ve Türkiye'de Uzlar* kısımları, bu boyların kültürel ve sosyal yapılarının Avrupa'ya ve Anadolu'ya olan etkilerini geniş bir bakış açısıyla sunmaktadır.

Bölüm, okuyuculara, Oğuz Yabgu Devleti'nin dağılma sürecinin karmaşık tarihi ve sosyo-kültürel bağlamını ayrıntılı bir şekilde kavrama fırsatı vermekte, farklı coğrafyalardaki Oğuz varlığını zengin bilgilerle ortaya koymaktadır.

5. Oğuz Yabgu Devleti Dönemi'nde Kültürel Hayat

Eserin beşinci bölümü (s. 232-376), *Oğuz Yabgu Devleti Dönemi'nde Devlet Yönetimi ve Ordu, Sosyal Yapı, Toplum Hayatı ve Geçim, Edebiyat ve Dil, Ticaret Hayatı, Dinî Hayat, Sosyal Hayat, Sanat ve Zanaat ve Yaşayış Tarzı* ana başlıklarını kapsamaktadır. Bu bölümde, devletin yönetim sisteminden toplumsal yapıya, kültürel ve ekonomik hayattan sanat ve günlük yaşam pratiklerine kadar geniş bir yelpazede bilgi sunulmaktadır.

Oğuz Yabgu Devleti Dönemi'nde Devlet Yönetimi ve Ordu ana başlığı altında, Devlet Yönetimi, Başkent-Devlet Merkezi-Saray, Oğuzlarda Yabgu/Hakan Seçimi ve Sonrası, Oğuz Yabgu Devleti'nde Bayrak ve Tuğ, Hükûmet (Ayukı), Devlet Kadrosu, Devlet Törenleri, Hakan Atama Törenleri, Devlet Meclisi ve Toy ve Ordu-Ordu Birlikleri gibi konular, net ve öz bir şekilde ele alınmıştır.

Sosyal Yapı başlığı altında, Oğuz Yabgu Devleti dönemindeki toplumsal yapının temel unsurları detaylıca incelenmiştir. Bu bölümde, Kişi, Aile (Oğuş), Urug, Boy (Bod) Bodun ve İl (Devlet) kavramları derinlemesine ele alınarak toplumun yapı taşları ve hiyerarşik ilişkileri açıklanmaktadır.

Toplum Hayatı ve Geçim başlığı ise o dönemin sosyal ve ekonomik yaşamını kapsamlı bir şekilde betimlemektedir. Burada, Şehir Hayatı, Çarşı ve Pazar, Şehirleşme ve İskân konuları, Oğuzların kent yaşamındaki dinamiklerini ve ekonomik faaliyetlerini gözler önüne sermektedir. Toplum Hayatı, Eğitim ve Bilim, Hukuk ve

Ekonomi başlıkları, o dönemdeki sosyal düzen, eğitim anlayışı ve ekonomik sistem hakkında ayrıntılı bilgi sunmaktadır. Ayrıca, Köy Hayatı ve Kırsal Alanda Yaşam, Tarım, Tıp ve Tedavi konuları, kırsal yaşam pratikleri, tarımsal faaliyetler ve sağlık uygulamalarını açıklayarak günlük yaşamın çeşitli yönlerini kapsamaktadır.

Edebiyat ve Dil başlığı altında, Oğuzların edebî ve dilsel dünyası kapsamlı bir şekilde ele alınmaktadır. Bu bölümde, Oğuzlarda Edebiyat başlığı altında, sözlü ve yazılı edebiyatın zenginliği incelenirken destanlar, halk hikayeleri, şiirler gibi geleneksel anlatılar dikkat çekmektedir. Sözlü Edebiyat bölümü, bu kültürün aktarılan gelenekleri ve anlatıları vurgularken Yazılı Edebiyat bölümü, yazıya geçirilmiş metinlerin önemine işaret etmektedir. Oğuzlarda Dil – Oğuz Türkçesi başlığı, dilin yapısal özelliklerine ayrılmıştır. Burada Ses Bilgisi, Biçim Bilgisi, Sözcük Bilgisi ve Cümle Bilgisi alt başlıklarında Oğuz Türkçesinin dilbilgisel özellikleri detaylandırılmaktadır. Ayrıca, Oğuzlarda Söz Varlığı başlığı, dilin zengin kelime dağarcığını gözler önüne sermektedir.

Ticaret Hayatı bölümünde, Oğuzların ekonomik faaliyetleri ve ticaret sistemleri ayrıntılı bir şekilde incelenmektedir. Ticaret başlığı altında, Oğuzların ticaret ilişkileri ve ticari düzenleri ele alınırken Para konusu, kullanılan para birimleri ve ekonomik alışveriş sistemine dair bilgiler sunmaktadır. Soğd Alfabesi ile Basılan Sikkeler ve Arap Alfabesi ile 830-844 Yılları Arasında Basılan Sikkeler alt başlıklarında, Oğuzların para basımında kullandıkları alfabeler ve sikkelerin önemine değinilmektedir. Oğuz Şehirlerinde Bulunmuş Kaynağı Belirsiz Sikkeler başlığı, arkeolojik bulgulara ve ticaret hayatının gizemlerine odaklanmaktadır. Yollar ve Ticaret Yolları, Oğuzların ticaret güzergâhlarını ve bu yolların ekonomik etkilerini kapsamaktadır.

Dini Hayat başlığı, Oğuzların inanç sistemlerini geniş bir yelpazede ele almaktadır. Gök Tanrı İnancı Oğuzların eski inançlarını ve doğayla kurdukları bağları açıklar. İslamiyet, Hristiyanlık, Zerdüştlük ve Budizm konuları, Oğuzların farklı dinlerle olan etkileşimlerini ve bu dinlerin Oğuz toplumu üzerindeki etkilerini anlatmaktadır.

Sosyal Hayat başlığında, Oğuz toplumunun günlük yaşamına dair ayrıntılar sunulmaktadır. Kadın – Erkek ilişkileri, sosyal roller ve cinsiyet eşitliği üzerine bilgiler verirken, Zaman ve Takvim, Oğuzların zaman ölçüm yöntemlerini ve yıl döngülerini ele alır. Mimarlık ve İskân, o dönemdeki yapılaşma, yerleşim düzeni ve mimari özellikleri açıklamaktadır.

Sanat ve Zanaat bölümü, Oğuzların sanatsal faaliyetleri ve el becerilerini detaylandırır. Sanat başlığı, sanatsal üretimleri ve yaratıcı faaliyetleri kapsarken, Madencilik ve Silah Sanatı, metal işçiliği ve silah yapımına dair önemli bilgiler içerir. El Sanatları ve Süs Eşyaları bölümü, Oğuzların zanaatkârlık yeteneklerini vurgular. Heykeltıraşlık, Müzik, Seramik, Dokuma ve Örme, Keçe ve Keçecilik, Dericilik, Koşum Takımı ve Teknoloji başlıklarında sanat ve zanaatkârlığın farklı yönleri anlatılır.

Yaşayış Tarzı başlığı, Oğuzların kültürel ve geleneksel yaşam pratiklerine odaklanır. Gelenek ve Görenek bölümü, ritüeller, festivaller ve sosyal alışkanlıkları açıklarken Beslenme Kültürü, Oğuzların yeme içme alışkanlıklarına dair bilgiler sunar. Giyim Kuşam başlığı, dönemin giyim tarzlarını ve kıyafetlerin kültürel yansımalarını betimler. Cenaze ve Defin İşlemleri, ölüm ritüellerini ve defin geleneklerini ortaya koyar; Mezar, Kurgan ve Tümülüs başlıkları ise mezar yapıları ve defin mimarisi hakkında bilgi verir.

Ana bölümlerden sonra gelen *Kaynakça* (s. 377-383) bölümü, eserde ele alınan konularla ilgili detaylı ve destekleyici kaynakları içermektedir. Bu kısım, okuyucuların derinlemesine inceleme yapabilmeleri için geniş bir referans yelpazesi sunar. *Dizin* (s. 385-414) bölümü ise, kitap boyunca geçen önemli kelime ve kavramları alfabetik olarak sıralayarak bu terimlerin geçtiği sayfaları belirtmektedir. Bu dizin, okuyucuların bilgiye hızlıca erişmelerini kolaylaştırarak eseri daha verimli bir şekilde kullanmalarını sağlar.

Sonuç olarak Demir (2024), Oğuz Yabgu Devleti hakkında kapsamlı bilgiler sunmakla kalmayıp eserine eklediği çeşitli görsel unsurlarla da okuyucuların ilgisini canlı tutmayı başarmıştır. Fotoğraflar ve görseller, metni zenginleştirerek anlatılan konuları görsel açıdan destekleyip okuyuculara daha etkileyici bir okuma deneyimi sunmaktadır.

Kaynakça

Demir, N. (2024). *Oğuz Yabgu Devleti*. Ötüken Neşriyat.